

Kisgyermek a családban

tájékoztató füzet | 2013

„A gyermeket tiszteletben kell fogadni, szeretetben kell nevelni és szabadságban kell elbocsátani....

Az egész gyermek olyan, mint egyetlen érzékszerv, minden hatásra reagál, amit emberek váltanak ki belőle. Hogy egész élete egészséges lesz-e vagy sem, attól függ, hogyan viselkednek a közelében.”

(Rudolf Steiner)

TARTALOM

I. Bővülő család – a gyerekvállalás	2
II. Testvér születik	4
III. Néhány megoldandó probléma a családban	5
IV. A hiszti és a dackorszak.....	9
V. Mit kezdjünk a gyermeki agresszióval?	12
VI. Biztatás, bátorítás vagy dicséret?	14

Kedves Olvasó!

Legtöbbünk életében a család döntő szerepet játszik, hiszen jellemvonásainkat és választásainkat is meghatározza. Hogyan neveljem úgy a gyermekemet, hogy boldog és magabiztos legyen? Ki tudja mi lesz belőle? S a kérdés mögött ott van a szülők reménye, szorongása kimondva, kimondatlanul...

Ennek a füzetnek a célja: elgondolkoztatni és arra ösztönözni a leendő szülőket, hogy végiggondolják a gyermeknevelésben szerepüket, mert az erre irányuló erőfeszítéseik révén válnak majd „*elég jó*” vagy „*egyre jobb*” szülővé.

Az „*elég jó szülő*” mindig tudatában van annak, hogy gyermeket vállalni, kihordani és világra hozni életének legcsodálatosabb eseménye. A születés pedig a gyermek életében is meghatározó élmény.

„Minél jobban élvezi a család – a maga módján – mindazt, ami ezek után következik – a szülő a gyermeknevelést, a gyermek azt, hogy a szülő neveli –, annál boldogabb lesz az életük.”¹

A nevelés részben megtanulható, ám az anyai és apai feladatokhoz kell ösztönös tehetség, együttérzés, emberismeret és önbizalom is. Jó anya és jó apa csak az lehet, aki megtanul a gyerekeire figyelni, mert a babák használati utasítás nélkül jönnek a világra. Végső soron nem az a fontos, mit teszünk a gyermekeinkért, hanem az, hogy mit jelentünk számukra, legyenek bár tipegő csöppségek, vagy „pimaszodó” kiskamaszok. Ahhoz, hogy jó szülők lehessünk, nekünk magunknak kell abban bizonyosnak lennünk, hogy azok vagyunk!

---

¹ Az „*elég jó szülő*” könyv cím, Bettelheim Bruno: Az elég jó szülő, könyv a gyermeknevelésről. Budapest, 1994, Gondolat Kiadó.

I. Bővülő család – a gyerekvállalás

Miért és hogyan döntenek a párok a gyerek vállalásáról? Mi következik abból, ha gyereket vállalunk? Milyen lenne az élet, ha gyerekek lennének körülöttünk? Sok pár számára áldást jelent a gyermek, akiben szerelmük megtestesülését látják. Egyetemes vágy a gondoskodás vágya is, és természetes kíváncsiság él az emberben az életről és ennek kialakulásáról. Ha valaki gyermeket vállal, azzal jobban megértheti ezt a misztériumot, és értelmet adhat az életének is.

A gyermekkel lehet, hogy értelmes célt akarunk adni az életünknek, lehet, hogy szeretetet akarunk adni valakinek, mivel ezt gyerekként sohasem kaptuk meg. Esetleg meg akarjuk szilárdítani a kapcsolatunkat.

Az is lehet, hogy saját szüleinket (a leendő nagyszülőket) szeretnénk megajándékozni egy unokával. Néhány szülő alig várja, hogy nagyszülő legyen, s unoka iránti vágyuk hatalmas nyomás a fiatalokra, akik végül megadják magukat neki.

Bármilyen legyen is a gyermekvállalás oka, a megtörténte jelentős változásokat hoz mindenki életébe. A fiatalok, miközben vágnak a gyerekekre, félnek, hogy a szülői szerep megfosztja őket egyéni szabadságuktól. Ez az ambivalens érzés maga zavart és félelmet okoz. El kell fogadni, hogy megváltozik az időbeosztásuk, egymásra fordítható idejük, változtatni kell az életterületüket, hogy legyen babaszoba, vagy babasarok. És módosul a pénz megkeresésének és költésének a lehetősége is. Amíg az első gyermek meg nem érkezik, a fiatal párok többnyire el vannak foglalva önmagukkal, együttélésük mindennapjaival. A kis jövevény viszont új korszakot nyit meg kettejük kapcsolatában. Mindkét szülőnek össze kell hangolódnia saját magzatával és általa egymással is. „Ez az élet egyik legszebb csodája. Észre sem vesszük és megváltozunk tőle. Mássá leszünk, anélkül, hogy akarnánk.”²

Sok pár számára áldást jelent a gyermek, akiben szerelmük megtestesülését látják. Egyetemes vágy a gondoskodás is, melyre természetétől fogva vágyik legtöbb ember. Ha valaki gyermeket vállal, jobban megérti ezt a misztériumot, és értelmet adhat az életének.

A jó szülő önálló személyiség is, nem csupán szülő. Személyes igényeinek képviselője éppúgy fontos, mint a lemondás és az alkalmazkodás képessége. Az anyák gyakran kerülnek vagy helyezik magukat akarva, akaratlanul úgynevezett „áldozat” szerepbe,

---

²Varga Domokos: Nem születünk szülőnek. Budapest, 2003, Hét Krajcár Kiadó.

s ez többnyire fásultságot, örömtelenséget eredményez. Ráadásul az idő előre haladtával egyre többször éreznek lelkiismeret furdalást, hiszen a nagy „csoda” mindennapos és kötelező megélése inkább teherré, mint örömmé válik számukra. A 24 órás szolgálattól (éjszakázás, napi teendők) fáradt anyuka nem rossz anya, ha néha igénye van arra, hogy kis időt a gyermeke nélkül töltsön, utcára menjen vagy a barátnőjével programot csináljon. Ha van módja rendszeresen kapcsolódni az édesanyának, akkor feltöltődik, kiegyensúlyozott marad anyukaként, nőként és felségként egyaránt, s képes lesz harmonikus családi légkört kialakítani maga körül.

II. Testvér születik

Ha a második gyermek is megérkezik, megváltozik az első gyermekkel kialakított napirend, a kapcsolat, amit nem könnyű áthangolni a család tagjainak.

Az első gyerek nagyon kíváncsi, szeretné tudni, hogy mi történik, ám a kis-testvérre sok időt kell szánni, így feszíti őt a kérdés, hogy ő maga fontos-e még? Kíváncsi persze arra is, hogy milyen a kisbaba, s lehet-e, és végre mikor játszani vele? Az is megtörténhet, hogy mindenben segíteni akar a szüleinek, része akar lenni a kistesó életének, vagy éppen ellenkezőleg. Semmilyen, addig megszokott dolgát nem akarja elvégezni. Nem egyformán reagálnak a gyerekek a testvér megszületésére.

Nagyon jó, ha ilyenkor aktív segítséget – nagymami, barátnő – tudunk hívni a nagyobbacska gyerek mellé, aki megfelelő figyelmet fordít őrá is. Nehéz tudomásul venni, hogy a középpontból hirtelen kikerülve már másra irányul

a figyelem, a folyamatos törődés. A szülők mellett a segítő ilyenkor türelmesen el kell, hogy magyarázza többször is naponta, hogy mi miért történik. Nagyon jó, ha külön programot is tudunk szervezni a nagyobbacska gyerekeknek, tudatosítva benne, hogy ő már nagylány vagy nagyfiú, s mehet csúszdázni játszótérre, vagy az állatkertbe, esetleg fagyzni, túrázni, míg a kistestvére otthon marad anyával, mert még járni sem tud, s csak szopizni és aludni szeret. Ez kell ahhoz, hogy gyorsan megnőjön, s együtt játszhasson a testvérével.

Sokszor a nagytestvér, látva, hogy a szülőknek a kicsi gögicsélése élvezet, benne éppen az ellenállás erősödik, mert ő ezt már kívülről szemléli. Ez neki már „dedós”, s anyát, apát sem érti, miért élvezik ezt a játékot annyira, amikor ő már annyi mindent el tud mesélni.

III. Néhány megoldandó probléma a családban

Az **apák kizárása** a gyerekevelésből gyakran szándék nélküli az édesanya részéről, s észrevétlenül történik. Miközben az anya vágya a támogatására és az apa segítségére, annyira csak a kicsire és önmaga nélkülözhetetlenségére fókuszál, hogy ezzel tudattalanul azt érezteti az apával, hogy *ő* rá nincs „akkora” szükség. A szoptató anyuka elérheti, hogy az apa úgy érezze: a baba számára minden jó forrása az édesanya, így az apuka gyakran mellőzöttnek érzi magát vagy áldozatnak. Ráadásul, – mivel a férfiakat általában arra nevelik, hogy ne mutassák ki érzelmeiket –, így még nehezebb észrevenni „az apai lehangoltság” jeleit.

Önbecsülésük visszaszerzéséért belevetik magukat a munkába, később járnak haza, ennek pedig egyre gyakrabban a mindennapos nézeteltérések, viták a következményei.

Ezt a helyzetet úgy lehet elkerülni, hogy az apukák már a kezdetektől fogva feladatot kapnak, szerepet vállalnak a kicsivel kapcsolatos teendőkben. Minél jobban bevonódnak a gyermek gondozásába, annál kevésbé érzik magukat kizártnak. Ösztönözni kell egymást a szülőtársaknak a beszélgetésre az új helyzetről, arról, ami körülöttük és velük történik.

A nagyk túl közel vagy túl távol élnek. A fiatal szülők könnyen elveszíthetik saját szülői képességükbe vetett hitüket, ha nem adnak lehetőséget maguknak arra, hogy kialakítsák szo-

kásaikat, miképpen küzdjenek meg a gyerekek nevelésével, gondozásával.

A kéréstelen segítők, a túlságosan „nyomuló” nagyszülők, kezdetben talán hasznosak, ám ha sokáig nem hagynak teret az újdonsült szülők próbálkozásainak, akkor gondot okoznak. A túlzó segítség „kizárása” kellemetlen feladat a fiatalok számára. Azonban helyt kell állni önmagukért, még ha ez átmeneti sértődést is okozhat. Ha indulat nélkül, de határozottan kéri a fiatal pár, hogy kevesebbet szóljanak bele a nagyszülők a kicsi nevelésébe, mert ezt nekik, a szülőknek kell megtapasztalniuk, azt fogják látni, hogy ezt szépen lassan elfogadják tőlük és kialakul egy harmónia a szülő-gyerekek-nagyszülő kapcsolatban, feladatmegosztásban.

„Nagyi te is úgy csináld, mint mi!” Amikor a fiatalok kategorikusan azt várják el a nagyszülőktől, hogy ugyanúgy csináljanak mindent, mint ők, sőt „számon is kéri” ezt, nem szerencsés hozzáállás a szülők részéről. Azon túl, hogy folyamatosan a feszültség forrása lesz, értelmetlen is. Optimális megoldás, ha csak néhány, a gyermek számára legfontosabb kérdésben várják ezt el a nagyszülőktől, egyébként teret engednek a megfelelő mértékű kényeztetésnek. Beszéljék meg a felnőttek egymás között a legfontosabb dolgokat, amit mindig szem előtt kell tartani: *egymás ellen ne beszéljenek a gyerekeknek!* A kicsi hamar megérzi és megérti, hogy itt így, ott amúgy kell viselkedni. Bizhatnak abban, hogy ettől a gyerek nem zavarodik össze, sőt, nagyon hamar képes a helyzethez alkalmazkodni és sok esetben ő maga fogja „átprogramozni” a nagyik szokásait.

Olyan is előfordul, hogy *kezdetben kellene a segítség, de nincs*. Az ismeretlen helyzetnek való megfelelés, a bizonytalanság olykor kétségbeesést okoz az újdonsült szülők számára. Ilyen esetben legyen bátorsága a fiataloknak megszólítani a környezetükben, baráti társaságukban lévő idősebbeket és segítséget kérni tő-

lük. Egy kedves ismerősöm nyugdíjba vonulása után nyert idejével felajánlkozott a lépcsőházukban élő fiatal családnak segítőként. A fiatalok szülei messze laktak, és az ő unokái is. Mindkét fél örült ennek az egymásra talált lehetőségnek.

Amikor a nagyszülők távol élnek a fiataloktól és csak évente néhányszor van lehetőség a találkozásra, ugyancsak nehéz helyzetet okozhat. A nagyszülők alig várják a ritka alkalmat, hogy végre találkozzanak az unokájukkal. A kicsi viszont, mint ismeretlenekkel, távolságtartó lesz. Ahogy nő a gyermek, érdemes a szülőknek sokat beszélni a nagyikról. Történeteket mesélni arról, hogy az anyának, apának milyen közös élményei, tevékenységei voltak a papával, mamával, mit lehet náluk csinálni, s nézegetni képeket, hogy ismerkedjen a kicsi az arcukkal. A találkozásakor a szülő kérheti a mamát, hogy főzze meg a kedvenc ételét az unokának, és falatozzanak együttes örömmel belőle. Érdemes különleges, élményekben gazdag napokká tenni a ritka találkozásokat, hogy a köztes időben sokat lehessen erről „*emlékezni*” a gyerekekkel.

A szülők nevelési elveinek különbségei és összehangolása. A párkapcsolatban élők saját tapasztalatai és gondolkodásuk a nevelésről lehet hasonló, vagy éppen nagyon különböző. A fontos az, hogy megosszák egymással mindazt, amit ezekről gondolnak, és akarják megérteni a társukat, hogy ő éppen miért gondolkodik így vagy úgy. Tudatosan gondolják végig, hogy mit kell egyformán képviselniük a gyerek előtt, és melyek azok a dolgok, amelyek akkor sem fognak zavart okozni a gyerekekben, ha apa vagy anya azt éppen másképp csinálja. A gyerekeknek nagyon fontosak a keretek és a következetesség. De ugyanennyire fontos az is, hogy a szülő az ő igényeire rugalmasan reagáljon. A gyermeknevelésben a korlátozás és az ész-

szerű engedékenység között kell lavírozni folyamatosan, ami nem könnyű feladat. Ehhez kell a következetesség és az összhang a két szülő között.

IV. A hiszti és a dackorszak

Másfél éves kora körül már sok mindent tud a gyermek a világról, de ismeretei még hiányosak. Az okok, összefüggések zöme rejtve marad előtte. Valóságérzete még nem elég erős ahhoz, hogy biztosan ítéljen, és bizonyos jelenségeket kizárjon a való világ képeiből. Hiányzó tudását képzelete pótolja, így a világ eseményei gyakran felzaklatják.

Arra is rájön, hogy nem megfelelő viselkedéssel is fel tudja magára hívni a figyelmet. Érti, hogy van egy határ, ameddig elmehet, de próbálgatja, feszegeti azokat. Teszteli szüleit, ami gyakran feszültséget okoz a szülő-gyerek kapcsolatban.

Két éves kor körül jelennek meg az első dührohamok is. Ezek mögött legtöbbször kétségbeesés és nem rosszaság áll. A kicsi egyrészt szeretne eleget tenni szülei kívánságának, másrészt viszont saját akaratát is követné. Élvezi, hogy van már saját akarata, ugyanakkor félelmet is kelt benne ez. Ráébred ugyanis, hogy már nem képez egységet szüleivel.

A szülők próbálják megérteni, mi a baja a gyerkőcnek, mi hiányzik neki, mi foglalkoztatja éppen. De el kell fogadni azt, hogy neki is lehetnek nehezebb napjai, időszakai, ahogy nekünk is vannak. Ha őszintén keressük a megoldást, igyekszünk megérteni őt és próbáljuk tapintatosan átsegíteni ezen a nehéz időszakon, akkor nem a fáradtságot fogjuk érezni, hanem az eredményt, s ez jóleső örömmel tölti el a szülőt és a gyermeket egyaránt. Ha dühe jogos, ismerjük el, és közöljük vele, hogy elfogadjuk indulatait, és természetesen szeretjük akkor is, ha ő éppen mást akar, mint mi. Tudnia kell, hogy csak a cselekedetét ítéljük el, de őt szeretjük.

A hiszti gyakran teszi tanácstalanná a szülőket, melyet nincs esély megúszni, ugyanis a gyermek indulati-akarati fejlődésének egy szakaszában szükségszerű és teljesen természetes kísérőjelenség. 2 éves kor körül a gyerekek dacossá, öntörvényűvé válnak és ki többet, ki kevesebbet, de hisztizik. A szülőknek nehéz az akaratukat érvényesíteni akaró csöppséggel szemben. Sokszor a „nézőközönség” még jobban nehezíti ezt szúrós megjegyzéseivel: *pl. micsoda nevetlen gyerek,*

kéne neki egy pofon; vegye már meg neki azt a csokit, hogy ne ordítson! Ne zavarodjanak meg a szülők az efféle egyáltalán nem segítő megjegyzésektől, hiszen tudják, akinek volt gyereke, maga is megélte ugyanezt, csak már nem emlékszik rá, hogy milyen nehéz is jól bánni ilyenkor a gyerekekkel.

Ezt a 1,5–3,5 éves korig terjedő időszakot a hétköznapi nyelvben dackorszak néven ismerjük. Ekkor alakul ki a gyerek én-tudata, kezdi felismerni saját vágyait, kezdi kipuhatolni saját határait. Ezek a vágyak, szükségletek sokszor ellentétesek a szülők akaratával. A *kicsi érzelmeiben erős változás* jelenik meg: szomorúság, bánat, harag. Az első két érzelm esetében a gyerek zokog, földre veti magát. A haragból a kitörő dühroham toporzékolást, csapkodást, kiabálást, rúgkapáló viselkedést indít be. A hiszti az indulatkezelés zavara, vagyis *a kicsi nem képes kezelni az indulatait*, és amikor dühös lesz, *elveszíti az önkontrollt*. Ilyenkor gyakorlatilag „*nincs magánál*”, nem lehet rá észérvekkel hatni, nehéz megnyugtítani, „*kilép magából*”. Ahogy a gyermek egyre idősebb lesz, kezdi megtanulni, hogyan kezelje változó érzelmeit és egyre hatékonyabban tudja kezelni ezeket az indulat-rohamokat is.

A hiszti-rohamnak háromféle kiváltó oka lehet:

1. Haragszik valamilyen külső kiváltó ok miatt: ilyenkor a gyermeket zavarják a saját határai (pl. nem tud valamit elérni, megcsinálni) vagy a korlátok, amiket felállítottál neki (pl. bele kell ülnie a babakocsiba), vagy valamit közölni akar és nem értik meg.

2. Fáradt és emiatt veszti el az önkontrollt – ez nem csak akkor fordulhat elő, amikor a kicsi álmos, hanem akkor is, ha olyan helyen van, ahol túl sok inger éri (pl. bevásárlóközpontban, vendégségben, ahol sok ember van körülötte, ilyenkor az idegrendszere „elfárad”).

3. Valamit akar, és ha nem kapja meg, akkor is hisztizni kezd.

A felnőttek sokszor csak arra koncentrálnak, hogy mihamarabb abbahagyja a gyerek a hisztit. Ez gyakran arra a tétútra vezeti őket, hogy engedjenek akarataának. Máskor megpróbálják valamivel elterelni a figyelmét, ami később oda vezet, hogy a gyermek viselkedési eszköztárába beépül a hiszti, mely a célok elérésének, a szülői figyelem megnyerésének eszközévé válik.

A hisztiző, önkontrollját elvesztett kisgyerekeknek arra van szüksége, hogy kezelni tudja az erőteljes érzelmeit, feldolgozza a problémát, ami miatt kialakult benne ez az érzelmi diszharmónia és visszanyerje a biztonságérzetét („*anya nem haragszik*”).

Éppen ezért tanácsos úgy viselkedni a szülőnek, hogy a kicsi *helyesen tudja kezelni indulatait*. Ez legyen a hiszti kezelésének a fő célja. Így a gyerek megtanulja, hogy a düh, az indulat nem feltétlenül rossz, de meg kell tanulni helyesen viselkedni ilyenkor. A tanulási folyamat fokozatosan hoz eredményt. A kisgyereknél a hiszti-rohamok egyre rövidülnek és ritkábbá válnak, míg végül teljesen elmaradnak. Ám számítani lehet arra, hogy 5–6 éves korban ismét előjön ez a korszak.

A 3 hiszti-kezelő módszer:

1. A nyugi-sarok: egy csendes sarok otthon, ahol van egy kis fotel vagy párna, plüssállatok, ahova be lehet ülni bánkódni, levezetni a dühöt, kisírni magunkat. Amikor kitör a hiszti, ide lehet leülni közösen és megnyugtatni a kicsit vagy a nagyobbakat leültetni „*gondolkodni*”. Fontos, hogy ez nem azonos a „**büntiszékkal**” vagy azzal, amikor beküldöd a szobájába. A nyugi-sarok egy olyan hely, ahol le-

nyugszik, ha „*kiborult*”, ahol lehet pihenni (pl. ha a túlpörgés miatt hisztis a kisgyermek), lehet akár mesét olvasni és összebújni is. Egy hely, ami megnyugtató, és amihez idővel kellemes, szép élmények kötődnek.

2. A maci-ölelés: a hisztis kisgyermek, aki önmagát és másokat bántalmazhat, amikor magán kívül van, vágyik az érzelmi biztonságra. Egy nagy öleléssel és kis suttogással a fülébe („*semmi gond, tudom, hogy most mérges vagy, de anya segít neked*”) megnyugodhat egy nagy öleléstől. Lehet, hogy elsősre tiltakozik, hiszen egy magán kívül tomboló kisgyermeket nehéz megölelni, ki akar szabadulni, de általában néhány perc alatt megnyugszik és elmúlik a hiszti.

3. Az indulat-elterelés: mivel a hiszti az indulatkezelés zavara, a gyermeknek nem csak azt kell megtanítani, mit nem csinálunk, amikor erős érzelmeink vannak (nem csapkodunk, nem harapunk stb.), hanem azt is meg kell tanulnia mi a helyes viselkedés ilyenkor. Az indulat-eltereléssel tulajdonképpen erre vezetjük rá. Például levezetheti az indulatát párnabokszolással, ugrálással, tapsolással, ezek mind olyan kifejezési módok, amikkel másokat nem bánt, nem okoz kárt, ugyanakkor alkalmasak a feszültség levezetésére.

V. Mit kezdünk a gyermeki agresszióval?

Az agresszió nagyon tág fogalom. Agresszív az a gyerek is, aki *mindenáron védelmezi* tulajdonát, s agresszív viselkedés az is, ha a gyerek *konokul akar* valamit végrehajtani. Mindezek az emberi természet agresszív megnyilvánulásai. Az agresszióval naponta találkozunk, az utcán, a játszótéren, s az óvodákban is.

Lelki-szellemi szempontból számos oka lehet az agressziónak. Már az is növeli az agressziót, ha túl sokan vagyunk egy adott helyen és kicsi az egy főre jutó élettér. Az agresszív gyerekek nem ilyenek születnek, *ilyenné válnak* a neveltetésük és életkörülményeik során. Például akkor, ha szeretethiányban nőnek fel vagy, ha hiányos az érzelmi kötődésük. A szülők házassági problémái során gyakran alakul ki önvád a gyerekekben, hibásnak tartják magukat a szülők problémái miatt. A családok küzdelme nehéz helyzetükkel a gyerekeket pszichikailag, idegileg zavarttá teszi.

Gyakran megfigyelhető az is, hogy a felnőttek a gyerek helytelen viselkedésére megbeszélés és megértés helyett „nevelő szándékkal” rögtön kényszerítéssel reagálnak. A szellemet-lelket pusztító filmek, a felnőttek problémamegoldó gyakorlata, és még sok minden azt sugallja, hogy annak nem kell félni, aki erőszakos. Az agresszió kialakulásához persze öröklött tulajdonságok is hozzájárulhatnak. De az agresszív szülő *érzelmi félelmet* kelt a gyerekekben, mert érezteti, hogy nem felel meg az elvárásainak.

Az agresszió ellenpárja a békés, szelíd viselkedés. Ha valakiben túlsúlyban van az agresszió, azt is jelentheti, hogy *nincs belső békéje*, nincs meg az ellenpólus, amely kiegyensúlyozhatná az agresszív készletét. Akiben belül *harag* van, az folytonos belső harcot él és ez *támadó jellegű érzelmeket* hoz ki belőle.

A legtöbbet úgy tehetjük ellene, ha megteremtjük, és feltétel nélkül támogatjuk a kicsi biztonságérzetét. Bízgatjuk, bátorítjuk, megtanítjuk önmaga megértésére és problémáinak szocializált megoldására. Elfogadjuk az indulatát, de megmutatjuk és képviseljük a helyes megoldást mi szülők.

VI. Biztatás, bátorítás vagy dicséret?

Fontos látni a különbséget a *biztatás-bátorítás* és a *dicséret* között, mert hatásában jelentős a különbség.

A dicséret minősítés, melynek során ítélkezünk a gyerekek értéke felett. Ez a viselkedés főleg a külsőségekre, teljesítményre koncentrál. A biztatásnál a viselkedésre reagálunk, önállóságra ösztönzünk, rávezetjük a gyereket a felelősségvállalásra, saját önbecsülésére. Például, ha Tomi, aki gyakran nekimegy másik gyerekeknek, és ma nem tette, akkor azt mondjuk: „*Tetszik, hogy ma nem bántottál*

senkit!” Ez dicséret, a felnőtt minősítette a gyerek viselkedését. Hogyan hangzik ez biztatásként, bátorításként? „Ma nem bántottál senkit. Köszönöm, hogy szabályoztad magad! Holnap is meg tudod ezt tenni?”

Ebben az életszakaszban nagyon változó a hangulata a kisgyerekeknek. Megjelenik náluk a ragaszkodó szeretet, amit „*kapaszkodó korszaknak*” is neveznek. Ilyekor hiába küldjük játszani, ő csak kapaszkodik a felnőttbe, biztonságot keres, mert a külvilág sok jelenségétől fél. Ugyanakkor önállóságának gyakorlása során olyankor is elhárítja a felajánlott segítséget, amikor valóban szüksége volna rá.

A nevelés nem más, mint a percenként kialakuló új meg új helyzetek aktuális megoldása. Szeretet, türelem, következetesség és humor segíthet, hogy átvészeljük mindazt, amivel gyermekeink meglepnek bennünket.

A nevelés legnagyobb trükkje az, hogy leginkább akkor nevelünk, amikor nem „*hangzatosan nevelünk*” (tiltva, prédikálva, felszólítva...), hanem amikor egyszerűen csak együtt éljük az életünket. Úgy figyelünk a gyerekeinkre, hogy tanulunk róluk, és tanuljuk azt is, hogy épp a neki megfelelő támaszt nyújtjuk számukra, és bekapcsolódunk az életükbe, miközben élvezzük a szülői szerepet.

Aki már legalább két gyermeket nevelt, pontosan tudja, hogy mennyire eltérő vonásokat mutatnak a gyerekek, még ha ugyanazok között a körülmények között nőnek is fel. Minden gyerek egyszeri és megismételhetetlen – és ez így van jól.

FELHASZNÁLT IRODALOM

Bettelheim, Bruno: Az elég jó szülő, könyv a gyermeknevelésről.
Budapest, 1994, Gondolat Kiadó.

Dr. Gósy Mária: A beszédészlelés és a beszédmegértés fejlesztése – óvodásoknak.
Budapest, 1994, Nikol Kiadó.

Varga Domokos: Nem születtünk szülőnek.
Budapest, 2003, Hét Krajcár Kiadó.

Közösségi Családi Szolgáltatások
• MAROSHEGY •

A szakmai füzetek sorozat 3. megjelent példánya az Új Széchenyi terv keretében kiírt „Közösségi családi szolgáltatások fejlesztése Maroshegy városrészben” című Európai Uniós pályázat keretében került kiadásra.

A nyertes pályázók a Pirkadattól Alkonyatig Alapítvány és konzorciumi partnerei, a Fejér Paktum Egyesület és a Sziti Szociális Egyesület.

A program keretében még 3 füzet kerül kiadásra, melyekben további hasznos tanácsok információk olvashatók az adott témákban:

NAPKÖZBENI KISGYERMEKELLÁTÁS
GAZDÁLKODJ OKOSAN!
ZÖLD HÁZTARTÁS

Szerző:

Pangea Petény Tanácsadó Kft. megbízásából

Darabos Györgyi

pedagógus, tanácsadó, felnőttképzési tréner

Felelős kiadó:

Fejér Paktum Egyesület, 2013.

tel.: +36 30/569 86 83

www.fejerpaktum.hu

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
www.ujszechenyiterv.gov.hu
06 40 638 638

MAGYARORSZÁG MEGÚJUL

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.